

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Potreba postavne obrambe zoper oderuštvo.

Zadnjič smo poročali, da so novi ministri namenjeni državnemu zboru predložiti načrt posebne postave zoper oderube. Take postave smo silno potrebni. Deset let jo pogrešamo, ker so nam staro oderuško postavo liberalni poslanci bili l. 1868. zatrli, na največjo škodo posameznikom, pa tudi celim stanovom, kmetskim in mestnim. Iz vseh dežel, iz vsakega mesta, iz slehernega stanu čujejo se glasovi, ki vedno bolj močno pa tudi obupno upijajo: dajte nam oderuških postav, dajte nam postavne obrambe zoper neusmiljeno in uže celó nesramno izsesavanje oderuških pijavic. Ti glasovi se toliko krepijo, da se oderuškimi pre-
rokom, liberalnim in judovskim pisčem, uže lasi ježijo in blizu več tako predrzno ne zagovarjajo: „svobodnega kapitala“ to je: oderuštva, kakor poprej. Prebivalstvo kmetsko je povsod, mestno pa pogosto, pri zadnjih volitvah glasno tirjalo od kandidatov, da morajo biti za oderuške postave, ako hočejo voljeni biti. Naposled je odstopil stari minister in liberalcec Glaser, ki še spomladi ni priznaval, da je vse obče treba oderuških postav. Novo ministerstvo pa je vidno pod uplivom izida volitev sklenilo, nič čakati na poslance, ampak je brž samo sestavilo načrt nove oderuške postave, da ga poslanci zamorejo hitro pregledati in o njem sklepati. To še letos spomladi, ko je zboroval stari državni zbor in v njem gospodovala večina liberalnih poslancev, ni bilo mogoče. Sedaj pa še novi poslanci niti zbrani niso bili, a ministerstvo jim uže proti nese načrt oderuške postave. Kaj pomeni to? Pred vsem, da se reči vsled novih volitev na dobro stran vračajo bolje, kakor si mislimo. Očividno je ljudstvo s svojo potrpežljivostjo z liberalnim gospodstvom pri kraji, ker se mu je žep preveč izpraznil. Sila kola lomi, nesreča ljudem glave bistri bolj, nego vse konsevativne novine, knjige, društva. Ljudje čutijo prav nemilo, kam so zašli, ker niso pazili na svarjenja konservativnih, krščanskih mož in vse verovali liberalnim kričačem, judovskim lisjakom. Sedaj

leško premišlujejo besede prerokove tako: vedi, in glej, kako hudo in bitko je sedaj našemu kristijan-
skemu ljudstvu, ker je popustilo krščanska načela in jih zamenilo z liberalnimi, judovskimi.

Zveličar naš je djāl: posodite, pa nič od tega ne upajte“, t. j. nič ne tirjajte za posojilo dobička ali obresti. To je tudi celo naravno. Kajti denar, ki se izposodi, se mora ob svojem času zopet vrnoti ves. Nič se pa na njem ni skvarilo. Rimski pagani, greški in drugi ajdi za Kristusa so pa ravno tako, kakor dendenesnji liberalci in judi, bili grozovenski oderubi, ki so z denarjem barantali in tirjali neusmiljenih obrestij. Dolgo ni mogla Kristusova vera tukaj pomagati; še le cesar Konstantin veliki je se upal obresti omejiti na 12 procentov. Toda v srednjem veku do Lutrove krivovere je sv. katoliška Cerkva uživala veselje, da so se kristijani trdno držali Kristusovega nauka: obresti jemati od posojil, bilo je ostro prepovedano. Vsled rastočega krivo- in neverstva morala je v tej reči odjenjati in zadovoljiti se, da so vlade vsaj neomejeno jemanje obrestij postavno branile. Pri nas do l. 1868 ni mogel noben oderuh pri sodnji več, nego 5% iztožiti. To ograjo so liberalci podrli in sedaj je komaj preteklo 10 let in vse krščansko, verno in neverno, ljudstvo kriči: „dajte nam zopet starih postav zoper oderube, drugače nas olupijo do belih kostij, vsi bomo kar berači!“

Res je tako. Mesta in trgi so polni oderuhov! Vsi stanovi trpijo, posebno kmetski. V Mariboru je oderuh, ki je kmetu posodil 100 fl. in v par letih uknjiženih imel na posestvo kmetovo 450 fl. Kmetje so si začeli sedaj pomagati tako, da dolgovi naredijo, kolikor le mogoče, med tem pa prodavajo vse, kar se le vgenoti da; naposled dajo se tožiti, posestvo se proda po dražbi za bodikaj in večina upnikov je obrisana. Neko posestvo, 4600 fl. cenjeno, bilo je za 560 fl. prodano. Vknjiženega dolga je bilo 6000 fl. in še „izgovorjeno“ (Auszug). Razun neke hranilnice, ki je imela 500 fl. tirjati, so vsi zgubili. Posestnik je z ženo in otroci siromak, stari oče in mati

berača, upniki, kateri si z oderuskimi obresti prej niso pomagali, ogoljufani. Koliko žalosti, krivice in greha! Hranilnice tirjajo sedaj navadno 5 $\frac{1}{2}$ do 6%, posojilnice 8, tudi 18 ali celo 25%, oderuhi pa 60, 100, 240% in še več. Pa ne samo kmetje, tudi mestjani, uradniki, oficirji vzdihujejo pod oderuštvo. Dunajski listi so te dni objavili dva nezaslišana dogodka. V orožarnici (arsenalu) je šola za artilerijske kadete; 30 teh mladih gospodov je pri nekem oderuhu pred 2—3 leti najelo 900 fl. Sedaj tirja kapital in obresti, skup 36.000 fl. t. j. 1600%. Nesrečni kadetje so baje šolo morali zapustiti, ker so bili toženi, pa dolga plačati niso mogli. Eden izmed teh ubožcev si je pri istem oderuhu lani izposodil 10 fl. sedaj se tirja od njega 400 fl. t. j. 2600%. Tako razsaja kapital med kristijani, kedar se ti izneverijo krščanstvu in udajo liberalnim naukom o „svobodnem kapitalu“! Temu se mora in tudi bo v okom prišlo!

Kdo naj gre v Bosno in Hercegovino sreče iskat?

Deželna vlada bosansko-hercegovačka v Sarajevu je objaviti dala pismo, iz katerega poizvemo, komu in kdaj je svetovati, da se kdo izmed avstrijsko-ogerskih prebivalcev izseli v novi deželi, bodi kmet bodi rokodelc. Ker je „Slov. Gosp.“ uže večkrat o tej reči bil vprašan, ustreza sedaj vsem tako, da objavi omenjeno pismo. Naj vsak sam potem izvoli in stori, kakor mu najbolj kaže.

Dosedanje potrebe prebivalcev v Bosni in Hercegovini niso bile velike. Obleko in orodje so si izdelovali večjidel sami. Obrtniki in trgovci, ki bi hotli se ondi sedaj naseliti, našli bi prejemnikov in kupcev le pri c. k. vojaštvu, uradnikih in majhnem delu tukajšnjih trgovcev. Sčasoma bodo potrebe večje, promet ogromnejši. O tem ni dvomiti. Sedaj kaže naseliti se le takim, ki delajo cenejše pa tudi boljše, kakor domači obrtniki in rokodelci. Dober zaslužek utegnejo najti, ako sodimo po dosedanjih skušnjah: dobri in po ceni delajoči tesarji, zidarji, mizarji, ključarji, glazutarji, kolarji, črevljarji, peki, mesarji, deloma tudi klobučarji; dalje krčmarji, pridelovalci sode in kavarnarji v mestih bi utegnili jako dober dobiček imeti; jednako prospevali bi mlinarji, žganjarji in pivarji; z dobičkom se daje tržiti z oblačili, obutalom, klobuki, z rečmi potrebnimi potnikom, vojakom, uradnikom, s pohištvo, kuhinjsko spravo, priprostim poljedelskim orodjem itd. Najboljše prospeva omenjena kupčija v mestih in ob velikih cestah. Mlinarji bi pa bili povsod dobro sprejeti, posebno, kateri bi narejen mlin seboj spravili. Izdelovanje opeke ali cigla bo čedalje potrebnejše blizu Sarajeva, Banjeluke, Dervente, Kiseljaka, Zenice (kder je mnogo premoga), potem blizu selišč ob železnici Novi-Banjaluškej, Brod-Zeniškej. Stavbarski mojstri najdejo dela v Banjiluki, Der-

venti, Doboju, Zenici in Sarajevu. Vozačev potrebujejo največ od Zenice do Sarajeva in na stezi iz Metkoviča nad Mostar v Sarajevo. Poljedelskim težakom pa še ni svetovati izseljevanje. Zemljišča državna in vakufi (last mohamedanskih cerkvá) še se ne prodavajo, druga pa so predraga. Lastniki (begi) jih previsoko cenijo; tudi je treba prej zemljiščne rešitve in urejenja razmer med krščansko rajo (kmeti) in mohamedanskimi begi (grajščaki). Obrtnikom in rokodelcem je svetovati, da vzamejo nekaj kapitala seboj, poprej pa, kakor se selijo, enega naprej pošljejo, da vse ogleda!

Prebivalcev šteje Sarajevo 40.000, Banjaluka 15.000, Mostar in Travnik 12.000, Foča 10.000, Dubno 6600, Bjelina in Livno 6000, Doljna Tuzla 5300, Kupreš 5200, Zvornik 4900, Gradačac 4500, Bihač 4000, Kozarac, Janja in Stolac 3500, Priedor 3200, Maglaj 3180.

Gospodarske stvari.

Oreh (juglans regia). Njegova prireja in velika koristnost.

M. To drevo, ki je iz Perzije doma, kjer divje raste, ima več sort, katerih najimenitnejše so: 1. Drobní trdoluščinasti oreh. Sad je droben, trdoluščinast, jedro je popolno, bogato na olju. Več sadov na jednom šopku. 2. Debeli, trdoluščinasti oreh. Sad je srednje debelosti, podolgovat okrogel s trdo luščino in polnim jedrom. Ta sorta je najbolj navadna. 3. Tankoluščinasti oreh. Sad je podolgovat, tankoluščinast s polnim jedrom. 4. Dolgi, debeli, tankoluščinasti oreh. Sad je debel, podolgovat, s tanko luščino in tankim, slokim jedrom. 5. Debeli okrogli, tankoluščinasti oreh. Sad ima prav debel, s tanko luščino in slokim jedrom, ki se med sušenjem zelo skrči. 6. Pozno cvetoči oreh. Sad je srednje debel s polnim okusnim jedrom. Drevo še le meseca junija žene, za to mu tudi mraz ni več lahko neva en in kaže toraj posebno za mrzlejške kraje. 7. Rodovitni oreh. Sad je srednje velikosti s precej polnim jedrom. Drevo je srednje veliko, rano žene in je prav rodovito. Posebno kaže za nasad po vrtilih. Zapolja se po semenu in požlahtnjeno postane drevo še večje. Razun navadnih sort razločujejo še rano zrele orehe raznih oblik, katerih sad po 2—3 tedne prej dozori. Učeni strokovnjak Dohnahl jih v svoji sadjereji našteva in opisuje 44 sort. Iz semena vzrejena drevesa ne ostajajo stanovitna gledé sadu, ampak spreminjajo obliko sada pogostoma tako, da se iz jedne sorte v drugo sprevržejo.

To sadno drevo raste v Perziji, kakor je že rečeno, divje, sadé ga pa in sicer v vseh sortah, po vsi južni in srednji Evropi, po vrtilih in polju, po sadovnjakih in ob cestah. Oreh zahteva globokopisno, rahlo zemljo in nekoliko bolj suho lego, prenaša mraz od 16—18 stopinj; kar pa je